НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
за міжнародною участю

26 жовтня 2018 року

Одеса – 2018 – Odessa

УДК 351:342.5(061.3)
Р 45

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я:

Іжа М. М*. – д.політ.н., проф.*
Ахламов А. Г. *– д.е.н., проф.*
Безверхнюк Т. М. *– д.держ.упр., проф.*
Давтян С. Г. *– к.держ.упр., доц..*
Колісніченко Н. М. *– к. держ.упр., доц.*
Красностанова Н. Е. *– к.е.н., доц.*
Кривцова В. М. *– к.і.н., доц.*
Марущак В. П. *– д.держ.упр., проф.*
Пахомова Т. І. *– д.держ.упр., проф.*
Пігарєв Ю. Б. *– к.ф.-м.н., доц.*
Попов М.П. – *к.держ.упр., доц.*
Попов С. А. *– д.держ.упр., проф.*
Приходченко Л. Л. *– д.держ.упр., проф.*

Рекомендовано до друку Вченою радою
ОРІДУ НАДУ при Президентові України.
Протокол № 229/9-7 від 11 жовтня 2018 року.

Р 45 **Реформування** публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю. 26 жов. 2018 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – 522 с.

Матеріали публікуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ
при Президентові України, 2018.

10. Про секретаріат депутатської фракції у Верховній Раді України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 22 лютого 2008 року №304 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/304/08-%D1%80%D0%B3

ЧІСТЯКОВА ІРИНА МИКОЛАЇВНА

завідувач кафедри правознавства
Одеського національного політехнічного університету, к.філос.н., доцент

КРИВДІНА ІННА БОРИСІВНА

доцент кафедри правознавства
Одеського національного політехнічного університету, к.і.н., доцент

РЕФОРМУВАННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Реформування судової гілки влади в Україні є частиною євроінтеграційних процесів, що також має прояв у використанні міжнародного досвіду задля вдосконалення вітчизняної системи правосуддя в цілому. Основними завданнями реформи було проголошено підвищення якості судового розгляду, уніфікації судової практики та розвантаження судів. З прийняттям 02 червня 2016 року Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (далі - Закон) кардинальних змін також зазнав Верховний Суд - найвищий суд у системі судоустрою української держави. Основними завданнями наукової розвідки є визначення основних результатів реформування найвищої судової інстанції України та з'ясування, досвід яких країн в зазначеному процесі було використано.

Основними результатами реформування найвищого суду у системі судоустрою української держави є не тільки нова назва - Верховний Суд, а й змінені:

- кількісний склад - не більше двохсот суддів (ст. 37 п.1 Закону) замість двадцяти одного за попереднім законодавством;
- структура (ст. 37 п.2, п.3, п.4 Закону) - у складі Верховного Суду діють: Велика Палата Верховного Суду; Касаційний адміністративний суд; Касаційний господарський суд; Касаційний кримінальний суд; Касаційний цивільний суд.
- вимоги до кандидатів на посаду судді (ст. 38 Закону): 1) стаж роботи на посаді судді не менше десяти років; 2) науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше десять років; 3) досвід професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше десять років; 4) сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1-3 цієї частини, щонайменше десять років [2].

Стосовно міжнародного досвіду, що було використано при реформування вищої судової інстанції України, то проблему надмірної завантаженості вітчизняних судів раніше пропонувалося усунути в унікальний за простотою законодавчий спосіб. Його зміст зводиться до того, що у структурі вищого судового органу формується декілька однорідних судових палат, кожна з яких забезпечує лише окрему сторону судового розгляду тієї чи іншої справи незалежно від того, чи має дана справа за своєю фабулою поєднання цивільно-правового і кримінально-правового елемента. Вперше подібна реформа була впроваджена у Франції, де у складі вищого судового органу цієї країни – Касаційного суду було створено одразу три палати з цивільних справ. Функцією першої із них є проведення попереднього слухання і вирішення питання про можливість допуску справи до касаційного розгляду, друга – безпосередньо здійснює юридичну перевірку правильності рішення, прийнятого судом нижчого рівня, яке оскаржується в касаційному порядку, а третя – займається касаційним розглядом цивільних справ, ускладнених іноземним елементом [3, с. 53-54].

В ст. 37 п.4 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 р. зазначається: «У кожному касаційному суді утворюються судові палати з розгляду окремих категорій справ з урахуванням спеціалізації суддів. Кількість та спеціалізація судових палат визначаються рішенням зборів суддів касаційного суду з урахуванням вимог частин п'ятої та шостої цієї статті та судового навантаження» [2]. Таким чином, саме французький підхід щодо подолання проблеми завантаженості українських судів (а отже, і правової дефектності деяких рішень, що ними приймаються) став найбільш ефективним і прийнятним, передусім, через незначний обсяг фінансових витрат, які були б спрямовані на реалізацію цієї сторони судової реформи.

З метою уникнення різнорідності у тлумаченні законодавчих актів суддями під час їх професійної діяльності ряд дослідників говорили про необхідність адаптації до змісту національного права існуючого у деяких країнах ЄС механізму подолання складнощів, які виникають у процесі розгляду судових справ, котрий зводиться до того, що суддя суду нижчого рівня, зіткнувшись із певною проблемою у правозастосуванні, самостійно звертається за відповідним роз'ясненням до Верховного Суду. Особливість цього методу полягає в тому, що тільки за умови наявності саме такого звернення Верховний Суд надасть обов'язкове до застосування тлумачення закону, яке поширюватиметься на вирішення виключно тієї справи, щодо якої і надійшло дане звернення із підписом судді суду нижчої інстанції (досвід Польщі та Ірландії). Зокрема, зазначалося, що Верховні Суди країн ЄС остаточно не позбавлені права на розроблення інструкцій із правозастосування для всіх інших національних судів, однак, такі інструкції мають виключно рекомендаційний характер [4].

Українські законодавці частково використали цей міжнародний досвід при прийнятті нового процесуального законодавства Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 р. [1]. Так, ст. 417 Цивільного процесуального кодексу України у новій редакції передбачає обов'язковість вказівок, що містяться в постанові суду касаційної інстанції (Верховного Суду) для суду першої та

апеляційної інстанцій під час нового розгляду справи. Однак, суддям нижчих інстанцій надається більша самостійність при ухваленні рішень – постанова суду касаційної інстанції не може містити вказівок для суду першої та апеляційної інстанцій про достовірність чи недостовірність того чи іншого доказу, про переваги одних доказів над іншими, про те, яка норма матеріального права повинна бути застосована і яке рішення має бути прийнято за результатами нового розгляду справи [5].

Стосовно наступних кроків реформи, то важко не погодитися із твердженнями Татаренко В.Б., в якому зазначено: «Наступним важливим чинником, рецепція якого із правових систем деяких країн ЄС до українського законодавства істотно прискорила б європейську інтеграцію України в контексті реформування правосуддя, є залучення суддів, судів нижчої інстанції до тієї чи іншої форми роботи у вищестоящих судах» [4]. В науковій літературі існує також думка про те, що недостатньо просто обговорювати доцільність імплементації судового прецеденту у вітчизняну правову систему, що це джерело права заслужило свій авторитет в англо-американській правовій сім'ї, і його впровадження в Україні однозначно б принесло користь національній системі правосуддя.

Список використаних джерел.

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів (Розділи 4-6): Закон України від 03.10.2017 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147a-19
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19
3. Судебные системы европейских стран. Справочник / Перевод с франц. Д.И. Васильева и с англ. О.Ю Кобякова. – М., 2002. – С. 53-54
4. Татаренко В.Б. Євроінтеграційні процеси в судовій владі України // Наукові праці. Том 122. Випуск 109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2009/122-109-22.pdf
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15

ШИМБАРЬОВА ТЕТЯНА ВАЛЕРІЇВНА

слухач ОРІДУ НАДУ при Президентові України

КОВАЛЬ ЗИНОВІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

доцент кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ при Президентові України, к.держ.упр.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ ЧЕРЕЗ ОФІЦІЙНИЙ ВЕБ-САЙТ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

З набранням чинності 01.01.2013 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення та спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок і прав на нерухоме майно» в Україні розпочалась реформа системи державної реєстрації прав на нерухоме майно. Відомості про речові права (власності, користування тощо) на нерухоме майно та обтяження цих прав (застави, іпотеки, арешти тощо) почали вноситися до єдиної електронної бази даних – Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі – Державний реєстр).

З метою спрощення системи державної реєстрації прав на майно нотаріуси отримали повноваження з проведення державної реєстрації речових прав під час посвідчення угод щодо нерухомого майна.

Надалі реформа продовжувалась прийняттям 26.11.2015 р. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», в основу якого увійшли такі нововведення: децентралізовано систему державної реєстрації речових прав; реєстрація речових прав на нерухоме майно здійснюється за принципом екстериторіальності; скасовано обов'язкову наявність правовстановлюючих документів на майно для здійснення державної реєстрації, за умови що інформація про майно внесена до Державного реєстру [4].

Разом із розширенням кола уповноважених осіб на проведення реєстраційних дій в Державному реєстрі, уряд приймає Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» (далі – Закон), який набрав чинності 06.10.2015 р., та яким передбачається відкриття державних майнових реєстрів, а також доступ до інформації про власників зареєстрованих транспортних засобів, об'єктів нерухомості та відомості про земельні ділянки із Державного земельного кадастру. Прийнятий Закон має вирішити проблему закритості інформації про статки посадових осіб та забезпечити можливість суспільного контролю за майном, яким реально володіють чиновники [3].

На виконання вказаного Закону відкрили доступ до відомостей, що містяться у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Фактично відкриття реєстрів забезпечує можливість кожному громадянину перевірити майновий стан посадовців: площу квартири, земельної ділянки, факт володіння транспортними засобами, що створює умови для більш жорсткої підзвітності дій державних органів, які розпоряджаються державними та комунальними землями, нерухомістю, транспортом [1].

Відповідно до ст. 32 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» інформація про зареєстровані права на нерухоме майно та їх обтяження, що міститься у Державному